

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2011/131
Karar Sayısı : 2013/22
Karar Günü : 31.1.2013
R.G. Tarih-Sayı : 13.08.2013-28734

İPTAL DAVASINI AÇANLAR : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Emine Ülker TARHAN ve Muharrem İNCE ile birlikte 117 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : A- İptal davası ile ilgili, 30.3.2011 günlü, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 59. ve 60. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ'ın reddine,

B- 26.9.2011 günlü, 654 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin, tümünün ve ayrı ayrı tüm maddelerinin, Anayasa'nın Başlangıcı ile 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına,

karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

26.9.2011 günlü, 654 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin dava konusu maddeleri şöyledir:

'MADDE 1- 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 401 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan 'altı ay' ibaresi 'bir yıl' şeklinde değiştirilmiş ve 3/6/2011 tarihli ve 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

'Süre uzatımı yetkisi

GEÇİCİ MADDE 6- (1) 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 401 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen süreyi üç aya kadar uzatmaya Gümrük ve Ticaret Bakanı yetkilidir.'

MADDE 2- 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

'z) Sermaye piyasasında kurumsal yönetim ilkelerini tespit ve ilan etmek, yatırım ortamının iyileştirilmesine katkıda bulunmak üzere, borsada işlem gören halka açık anonim ortaklıklardan halka açıklık oranları, yatırımcı sayısı ve niteliği, dâhil oldukları endeks ve

belirli bir zaman dilimindeki işlem yoğunluğunu dikkate alarak belirlemiş olduğu gruplarda yer alanların kurumsal yönetim ilkelerine kısmen veya tamamen uymalarını zorunlu tutmak, buna ilişkin usul ve esasları belirlemek, getirilen uyum zorunluluğuna aykırı işlemlerin hukuka aykırılığının tespiti veya iptali için her türlü teminattan muaf olarak ihtiyati tedbir istemek, dava açmak, açılan davada uyum zorunluluğunun yerine getirilmesi sonucunu doğuracak şekilde karar alınmasını istemek.'

MADDE 3- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerinedayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'ın katılımlarıyla 29.12.2011 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle Anayasa Mahkemesi Başkanı Haşim KILIÇ hakkındaki reddi hâkim talebi görüşülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 35. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi uyarınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri oranındaki üyeleri iptal davası açmaya yetkilidirler. Anılan Kanun'un 38. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca, dava dilekçesinde kendilerine tebliğat yapılmak üzere iki üyenin adının gösterilmesi ve dilekçeyi onların imzalaması yeterli olup davayı açan diğer milletvekillerinin imzalarının bulunması aranmaz. Ancak, dava dilekçesinde imzaları bulunan milletvekillerinin, diğer milletvekilleri adına hâkimin reddi talebinde bulunabilmeleri için, dava açan imza altına alınmış belgede dava konusu edilmek istenen talepler kapsamı içinde hâkimin reddi isteminin de yer aldığına ilişkin bir talep konusunun bulunması gerekir.

Dava açan imza altına alınmış belgede dava konusu edilmek istenen talepler kapsamı içinde hâkimin reddi isteminin de yer aldığına ilişkin bir talep konusu bulunmadığından, hâkimin reddi talebinin reddine, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karar bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Berrak YILMAZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen Kanun Hükmünde Kararname kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararnamelerin Yargısal Denetimi Hakkında Genel Açıklama

Anayasa'nın 91. maddesinde düzenlenen kanun hükmünde kararnameler, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa'nın 148. maddesi ile Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Yargısal denetimde kanun hükmünde kararnamenin, öncelikle yetki kanununa sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde kanun hükmünde kararnamelerin yetki kanunlarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de Anayasa'ya uygunluk denetiminin kapsamına öncelikle kanun hükmünde kararnamenin yetki kanununa uygunluğunun denetimi de girer. Çünkü Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içerisinde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, kanun hükmünde kararnameyi Anayasa'ya aykırı duruma getirir.

Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinden farklı olarak, olağan dönemlerdeki kanun hükmünde kararnamelerin bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle, kanun hükmünde kararnameler ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. Kanun hükmünde kararnamenin yetki kanunu ile olan bağı, kanun hükmünde kararnameyi aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. Kanun hükmünde kararnamenin Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen kanun hükmünde kararnamelerin içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Kanun hükmünde kararnamelerin Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde, '*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.*' denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. Kanun hükmünde kararnameler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

Anayasa'da kimi konuların kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasında '*Sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler...*'in kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kural gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi, '*Bakanlar Kurulu*'na ancak kanun hükmünde kararnameyle düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir.

Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın 163. maddesinde olduğu gibi kanun hükmünde kararname çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz.

B- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddelerinin 6223 Sayılı Yetki Kanunu Kapsamında Olup Olmadığının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kanun Hükmünde Kararname'nin ayrı ayrı tüm maddelerinin 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı, amacına ve ilkelerine aykırılık taşıdığı belirtilerek Anayasa'nın 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

1- Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. Maddesi

Kanun Hükmünde Kararname'nin 1. maddesiyle;

a- 29.6.1956 günlü, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesinin değişiklik yapılan üçüncü fıkrası, 26.4.2012 günlü, 6300 sayılı Bazı Kanunlar ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararıname Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesiyle değiştirildiğinden,

b- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 6'nın (1) numaralı fıkrası ile düzenlenen 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesi, 13.1.2011 günlü, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1533. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile yürürlükten kaldırıldığından,

konusu kalmayan bu fıkralara ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

2- Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. Maddesi

Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesiyle, 28.7.1981 günlü, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (z) bendi, 6.12.2012 günlü, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 139. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu bende ilişkin iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

3- Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. ve 4. Maddeleri

Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. maddesi yürürlük, 4. maddesi yürütme maddesidir. Yürürlük maddesi, yasal düzenlemelerin ne zaman yürürlüğe gireceğini, yürütme maddesi de yasal düzenlemeleri yürüten makamı göstermekte ve yapım tekniği açısından her tür yasal düzenlemede bulunmakta, yazılmamış olması yasal düzenlemelerin geçerliliğini de etkilememektedir. Yürütme maddesi, yasal düzenlemelerin hangi makam tarafından yürütüleceğini belirtmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Kanun Hükmünde Kararname'nin 3. ve 4. maddeleri 6223 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olduğu anlaşıldığından bu kurallara ilişkin iptal isteminin reddi gerekir.

C- Kanun Hükmünde Kararname'nin Ayrı Ayrı Tüm Maddelerinin Anayasa'nın 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Kanun Hükmünde Kararname'nin ayrı ayrı tüm maddelerinin, Anayasa'nın 91. maddesinde belirtilen sınırların dışında düzenlendiği ve bu nedenle Anayasa'nın 2., 6., 7., 87. ve 91. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun Hükmünde Kararname'nin, hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilen dışında kalan diğer kurallarında, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanun hükmünde kararname ile düzenlenmesi yasaklanmış alanlara ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediğinden bu kurallara yönelik iptal isteminin reddi gerekir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

26.9.2011 günlü, 654 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A) 1- 1. maddesiyle;

a- 29.6.1956 günlü, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesinin değişiklik yapılan üçüncü fıkrası,

b- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 6'nın (1) numaralı fıkrası,

2- 2. maddesiyle, 28.7.1981 günlü, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (z) bendi,

hakkında, 31.1.2013 günlü, E.2011/131, K.2013/22 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden, bu fıkralara ve bende ilişkin yürürlüğün durdurulması istemi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

B) 3. ve 4. maddelerine yönelik iptal istemleri, 31.1.2013 günlü, E. 2011/131, K. 2013/22 sayılı kararla kapsam yönünden reddedildiğinden, bu maddelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

C) 3. ve 4. maddelerine yönelik iptal istemleri, 31.1.2013 günlü, E. 2011/131, K. 2013/22 sayılı kararla Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası yönünden reddedildiğinden, bu maddelere ilişkin yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE,

31.1.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

26.9.2011 günlü, 654 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin;

A) 1- 1. maddesiyle;

a- 29.6.1956 günlü, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesinin değişiklik yapılan üçüncü fıkrası, 26.4.2012 günlü, 6300 sayılı Bazı Kanunlar ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesiyle değiştirildiğinden,

Esas Sayısı : 2011/131
Karar Sayısı : 2013/22

b- 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Geçici Madde 6'nın (1) numaralı fıkrası ile düzenlenen 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 401. maddesi, 13.1.2011 günlü, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1533. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile yürürlükten kaldırıldığından,

konusu kalmayan bu fıkralara ilişkin iptal istemi hakkında **KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,**

2- 2. maddesiyle, 28.7.1981 günlü, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (z) bendi, 6.12.2012 günlü, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 139. maddesiyle yürürlükten kaldırıldığından, konusu kalmayan bu bende ilişkin iptal istemi hakkında **KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,**

B) 3. ve 4. maddeleri, 6.4.2011 günlü, 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu kapsamında olduğundan Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere ilişkin iptal isteminin **REDDİNE,**

C) 3. ve 4. maddelerinin, Anayasa'nın 91. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Anayasa'ya aykırı olmadığına ve bu maddelere ilişkin iptal isteminin **REDDİNE,**

31.1.2013 gününde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Haşim KILIÇ	Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN

Üye	Üye	Üye
Mehmet ERTEN	Serdar ÖZGÜLDÜR	Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Esas Sayısı : 2011/131
Karar Sayısı : 2013/22

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN